

Taraftar Psikolojik Ba?I?I?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Taraftar Psikolojik Ba?I?I?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31371>

Özet

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i (TPBÖ), spor taraftarlar?n?n tak?mlar?na veya spor olaylar?na yönelik geli?tirdikleri çok boyutlu **psikolojik ba?l?l?k** düzeylerini ölçmek amacıyla uyarlanm?? 30 maddelik bir ölçektir. Ölçek, taraftarlık deneyiminin temel unsurlar?n? kapsayan alt? farklı faktörü de?erlendirir: ki?isel kimlik, duygusal ba?l?l?k, kaynak maliyeti, psikolojik maliyet, sosyal zorunluluk ve bölgesel ba?l?l?k. Bu ölçek, spor psikolojisi ve sosyolojisi alanlar?nda taraftar davran??lar?n? ve sadakat mekanizmalar?n? incelemek için güçlü bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Taraftar, **Psikoloji**, Ba?l?l?k, Spor Psikolojisi, Ölçek Uyarlama, ?ç Tutarlılık, **Likert Ölçe?i**.

Yazarlar

Hasan Bozgeyikli, Özkan Ta??n, S. Esin Ero?lu.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, spor taraftarlar?n?n tuttukları tak?mla veya spor dal?yla kurdukları **psikolojik ba?l?l?k** düzeyini çok boyutlu olarak belirlemektir. Bu ba?l?l?k, sadece duygusal bir durumu de?il, aynı zamanda kimlik olu?umunu, sosyal baskılar?, bölgesel aidiyeti ve taraftarlı??n getirdi?i maliyetleri de içeren karma??k bir yapıyı ifade eder. Bu uyarlama çalışması, özgün ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilmesini sağlamayı hedeflemiştir.

Yapı

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i, taraftarlık olgusunu alt? temel boyutta ele alan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu boyutlar, bireyin taraftarlık rolünü ne ölçüde benimsedi?ini ve bu role ne kadar yatırım yaptığını yansıtır. Ölçek, toplam 30 madde ile a??adaki yapıları kapsamaktadır:

Ki?isel Kimlik: Taraftarlı??n, bireyin benlik kavramı?nı ayrılmaz bir parçası haline gelme derecesini ölçer.

Duygusal Ba?l?l?k: Tak?ma kar?? hissedilen yoğun sevgi, gurur ve aidiyet gibi pozitif duygusal tepkileri de?erlendirir.

Kaynak Maliyeti: Taraftarlı??a harcanan zaman, para ve enerji gibi somut kaynakların maliyetini ifade eder.

Psikolojik Maliyet: Tak?mın başarısızlığı veya performans nedeniyle yaşanan stres, hayal

k?r?kl??? ve duygusal y?pranma gibi psikolojik bedelleri ölçer.

Sosyal Zorunluluk: Sosyal çevre (aile, arkada?lar) taraf?ndan dayat?lan veya beklenen taraftar?k rolünü sürdürme ihtiyac?n? yans?t?r.

Bölgesel Ba?l?l?k: Taraftar?n, tak?m?n?n temsil etti?i ?ehir, bölge veya co?rafi kimlikle kurdu?u ba??ml?l??? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in alt? faktörlü yap?s?n?n Türkçe örneklemede kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Elde edilen uyum indeksleri, modelin veriyle ne kadar iyi e?le?ti?ini gösteren güçlü kan?tlard?r:

Ki-kare de?eri (χ^2): 933,737 (Serbestlik derecesi (sd): 390)

Kök Ortalama Kare Hata Yakla??m? (RMSEA): .055

Kar??la?t?rma Uyum ?ndeksi (CFI): .908

Tucker-Lewis ?ndeksi (TLI): .898

Standardize Edilmi? Kök Ortalama Kare Kal?nt? (SRMR): .055

RMSEA ve SRMR de?erlerinin .08'in alt?nda, CFI ve TLI de?erlerinin ise .90'a yak?n veya üzerinde olmas?, modelin iyi bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu teyit etmektedir.

Güvenirlik

Taraftar Psikolojik Ba?l?l?k Ölçe?i'nin güvenilirlik analizleri, iç tutarlı?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) kullan?larak raporlanm??t?r. Ölçe?in genel yap?s?n?n yüksek düzeyde güvenilir oldu?u tespit edilmi?tir. Ölçe?in bütünü için iç tutarlı?k katsay?s? .93 olarak bulunmu?tur.

Alt ölçeklerin güvenilirlik katsay?lar? da kabul edilebilir düzeyde yüksek olup, her bir boyutun kendi içinde tutarlı? oldu?unu göstermektedir:

Ki?isel Kimlik alt ölçe?i için: .86

Duygusal Ba?l?l?k alt ölçe?i için: .84

Kaynak Maliyeti alt ölçe?i için: .78

Psikolojik Maliyet alt ölçe?i için: .89

Sosyal Zorunluluk alt ölçe?i için: .81

Bölgesel Ba?l?l?k alt ölçe?i için: .87

Ayr?ca, ölçe?in düzeltilmi? madde toplam korelasyon katsay?lar? .33 ile .69 aras?nda s?ralanmaktad?r; bu aralık, maddelerin ölçülen yap?n?n bütününe anlamlı katkı sa?lad???n? ve iyi bir **iç tutarlı?k** gösterdi?ini belirtir.

Faktör Analizi

Ölçek, toplam 30 maddeden olu?makta ve alt? farkl? alt boyutu ölçmektedir. Yap?lan **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA), bu alt? faktörlü yap?n?n (Kimlik, Duygusal Ba?l?l?k, Kaynak Maliyeti, Psikolojik Maliyet, Sosyal Zorunluluk ve Bölgesel Ba?l?l?k) orijinal teorik modellerle uyumlu oldu?unu do?rulam??t?r. Her bir alt boyutun madde da??l?m? ?u ?ekildedir:

Kimlik: 6 madde

Duygusal Ba?l?l?k: 5 madde

Kaynak Maliyeti: 4 madde

Psikolojik Maliyet: 4 madde

Sosyal Zorunluluk: 4 madde

Bölgesel Ba?l?l?k: 7 madde

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 30 maddeden olu?an öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Spor taraftarlar?.

Ya? Grubu: Yeti?kin ve ergen popülasyon (çal??ma detaylar? s?n?rl? olsa da genellikle 18 ya? ve üzeri bireyleri kapsamaktad?r).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de çe?itli spor dallar?n? takip eden taraftarlar üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert Ölçe?i** kullan?lm??t?r (1=Kesinlikle Kat?lm?yorum; 5=Kesinlikle Kat?l?yorum). Yüksek puanlar, yüksek düzeyde psikolojik ba?l?l?k i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Taraftar Ba?l?l?k?, Spor Sosyolojisi, Psikometrik Özellikler, **Do?rulay?c? Faktör Analizi**, Uyum ?ndeksleri, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Bozgeyikli

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: hbozgeyikli@erciyes.edu.tr

Yazın Adresi: Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye (Sorumlu yazarın kurumsal adresi).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2018 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Hasan Bozgeyikli ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarın izni zorunludur.

Kaynakça

Bozgeyikli, H., Taştan, Ö. ve Eroğlu S.E. (2018). Taraftar Psikolojik Bağımlılık Ölçeği Türkçe Formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16). doi: 10.26466/opus.481001

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [taraftar-psikolojik-baglilik-olcegi-toad.pdf](#)

Taraftar Psikolojik Bağımlılık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

30 madde ve 6 alt boyut

Kimlik (6 m)

Duyusal Bağımlılık (5 m)

Kaynak Maliyeti (4 m)

Psikolojik Maliyet (4 m)

Sosyal Zorunluluk (4 m)

Bölgesel Bağımlılık (7 m)

Derecelendirme: 5'li Likert (1=kesinlikle katılmıyorum - 5=kesinlikle katılıyorum)